

ВІСНИК РЕГІОНАЛЬНОЇ ПРОЗОРОСТІ

Випуск 3. Серпень 2017

Пропонуємо вашій увазі третій випуск аналітично-інформаційного продукту Міжнародного центру перспективних досліджень – «Вісник регіональної прозорості», який розроблено в рамках реалізації проекту «Транспарентність, фінансове здоров'я та конкурентоспроможність місцевого самоврядування в Україні» (надалі – Проект), що реалізується МЦПД та словацькою недержавною неприбутковою організацією INEKO за фінансової підтримки Посольства США в Україні. У віснику ви зможете ознайомитися з напрацюваннями Проекту та його перебігом, а також з різноманітними матеріалами, присвяченими підвищенню прозорості, фінансової спроможності та конкурентоспроможності місцевих органів влади, а також питаннями, пов'язаними з висвітленням реформи децентралізації. У цьому випуску пропонуємо вашій увазі матеріали, що присвячені:

- Викриттю корупційних дій міськради Кропивницького;
- Зловживанням в сфері комунальної власності у Львові
- Тендерам на державні закупівлі в Черкасах та «традиційним» переможцям цих тендерів
- Масовому «дерибану» комунальних приміщень в Одесі
- Специфіці ремонту доріг в Чернівцях
- Рекомендаціям місцевій владі щодо покращення прозорості та відкритості бюджетних процесів за участю громадян.

Корупція міськради
Кропивницького

2

Комунальна
солідарність на півмільйона

4

Черкаський сміттевий полігон
переобладнає фірма, що виграла
більше 150 млн. грн бюджетних грошей

6

Одесити за два дні втратили
понад 40 приміщень

8

Чернівці: де «закопають»
ще 5 млн. бюджетних гривень?

10

Деякі питання стосовно
досягнення прозорості
місцевого бюджету

12

СЛІДУЙТЕ ЗА ОНОВЛЕННЯМ НАШИХ РЕГІОНАЛЬНИХ РЕЙТИНГІВ!

Рейтинг найбільш прозорих 50 міст
України та 22 областей

<http://transparency.icps.com.ua>

Рейтинг найбільш фінансово спроможних
областей та міст України

<http://budgets.icps.com.ua>

Рейтинг областей за рівнем розвитку
регіонального бізнес-середовища

<http://competitiveness.icps.com.ua>

Корупція міськради Кропивницького

В рамках чергового етапу Антикорупційного моніторингу, який проводять активісти ГО «Асоціація Політичних Наук» у Кропивницькому, були проаналізовані проекти рішень міської ради №№ **1168–1180** та проекти рішень виконкому міськради №№ **454–478**.

Так, у проекті № **1178** «Про присвоєння звання «Почесний громадянин

міста Кропивницького» засідання конкурсної комісії, яка мала б визначити найпочеснішу кандидатуру, проведено 20.07.17р., тобто за 10 днів до завершення прийому кандидатур (01.08.17р.), а отже, не було можливості розглянути всі отримані заявки. Цей факт може свідчити про упередженість конкурсної комісії та неприховані корупційні ризики у її роботі, і ставить

під сумнів об'єктивність всіх нагороджень попередніх років. Це також «ведмежа послуга» міських чиновників дійсно достойній цього річній претендентці, яка, ми переконані, звикла перемагати в чесній боротьбі.

Суттєві недоліки містить і проект № **1177** «Про внесення змін та доповнення до рішення Кіровоградської міської ради від 17 січня 2017

року № 763 «Про затвердження Програми утримання, благоустрою та розвитку житлово-комунального господарства міста Кропивницького на 2017–2021 роки». У даному проекті рішення в певні розділи програми вносяться суттєві зміни до фінансування, проте не зазначено обґрунтування даних змін. Є тенденції як до збільшення коштів, що виділяються, так і до їх зменшення. У доданій до проекту рішення програмі не вдалося знайти сум коштів, рекомендованих до змін. Контроль за виконанням покладено на велику кількість комісій, що ускладнює розуміння, хто саме несе відповідальність за результат. Відомо, що там, де відповідає більше одного – не відповідає ніхто. І останнє – документ складно побудований для сприйняття та використання.

Відсутність бажання аргументувати та пояснювати свої дії громаді стосуються і інших проектів рішень. Наприклад, у такій чутливій сфері, як ремонт доріг. Проект № 1176 «Про внесення змін та доповнення до рішення Кіровоградської міської ради від 17 січня 2017 року № 762 «Про затвердження

Програми розвитку дорожнього господарства та безпеки руху в місті Кропивницькому на 2017–2021 роки», окрім перелічених недоліків вищезгаданого проекту № 1177, має і інші.

Зокрема, не всі цифри, запропоновані до змін, відповідають зазначеним у програмі, в розділі розділ «Будівництво, реконструкція, ремонт доріг»: «Разом по підрозділу», «Всього по програмі».

Так само необґрунтовані зміни пропонуються проектами № 1175, 1174, 1173, 1169, 1168. У двох останніх проектах рішень відсутні навіть самі програми, які пропонується змінювати. При цьому ми не заперечуємо необхідність прийняття запропонованих змін – ми констатуємо, що громадянам, платникам податків, майже не можливо оцінити потребу в прийнятті цих рішень. Відсутність інформації створює враження, ніби її цілеспрямовано приховують, а отже – це корупційний ризик.

Однак є і позитив. Як приклад якісно поданого проекту можна назвати № 1179 «Про внесення змін до рішення Кіровоградської міської

ради від 10 червня 2016 року № 309 «Про затвердження Плану дій сталого енергетичного розвитку м. Кіровограда на період до 2020 року», як мінімум завдяки простій деталі – у ньому є порівняльна таблиця і обґрунтування, і будь-який громадянин може його оцінити і зрозуміти, чим займається влада.

З проектами виконавчого комітету подібні проблеми: відсутні обґрунтування, додатки, прізвища та імена отримувачів допомоги тощо. У той же час, тут ми виявили ще одну вагому проблему – значна частина проектів оприлюднюється менш ніж за 20 робочих днів до їх прийняття, а отже, громадяни не мають достатньо часу, щоб їх вивчити і, у разі потреби, вплинути на їх прийняття або неприйняття.

Результати Антикорупційного моніторингу з висновками та рекомендаціями були надіслані міському голові, секретарю міської ради та лідерам фракцій міської ради з надією, що ці проекти будуть або доопрацьовані або відхилені.

Дмитро Сінченко

Комунальна солідарність на півмільйона

Управління комунальної власності департаменту економічної політики Львівської міської ради, яке очолює Інна Свистун – лихоманить з листопада минулого року. Саме тоді стало відомо про так звану «Аферу століття» – крадіжку близько 40 об'єктів комунального майна в центрі міста. З того часу міську раду та помешкання чиновників трясуть обшуки правоохоронців.

Здавалося б, увага правоохоронців до відповідного департаменту мала б спонукати чиновників,

як то кажуть, дмухати на холодне і діяти в рамках законів. Але не тоді, коли мова йде про гроші і державні закупівлі на понад півмільйона гривень.

Все почалось ось з чого: 3 травня 2017 року управління комунальної власності Львівської міської ради уклало договір з іншим комунальним підприємством, але вже Львівської обласної ради – «Бюро технічної інвентаризації та Експертної оцінки». Договір стосувався виготовлення техдокументації на об'єк-

ти нерухомості, копій витягів права власності та інфоповідок з держреєстру Мінюсту. Вартість лоту – 660 тисяч гривень. На цю закупівлю подалося кілька учасників – дві комунальні структури львівської міської ради – Інститут просторового розвитку та обласної ради – БТІ, а також компанія з Запоріжжя ТОВ «Бюро технічної інвентаризації». Під час торгів комунальні учасники ні на крок не понизили ціну – натомість це зробило ТОВ «Бюро технічної інвентаризації» – вони подали пропозицію на 60 ти-

сяч гривень дешевшу. Попри це – Замовник відхиляє найдешевшу пропозицію приватника і підписує договір з обласним БТІ. Причиною відмови приватнику, який мав намір зекономити бюджету міста 60 тисяч гривень нас шокували своєю неправомірністю. Замовник вказав, що що Учасник не подав кошторису послуг, «причиною» відмови стало й те, що перелік запропонованих послуг не відповідає Статуту підприємства і не підтверджується КВЕДами в реєстрі ЄДР. Всього у два кліки вдалось з'ясувати, що кошторис послуг був у додатку, зі Статутом і КВЕдами теж все було в порядку.

Експерти «Центру моніторингу і досліджень» звернулись до Держаудитслужби та Національної Поліції, відповідь нас не здивувала: «За результатами розгляду повідомляємо, що аналізом документів, оприлюднених в ProZorro під-

тверджено наявність порушень, вказаних у зверненні. На адресу Управління комунальної власності надіслано рекомендації щодо вжиття заходів по усуненню виявлених порушень, розірвання договору укладеного за результатами процедури проведеної з порушенням та притягнення до відповідальності винних осіб» – витяг з відповіді Західного офісу Держаудитслужби за підписом начальника Кроляка. Р. Й.

Якщо спеціалісти з управління комунального майна так проводять закупівлі, то чого ж дивуватись, що майно в центрі міста «пропадає» у них з під носа?

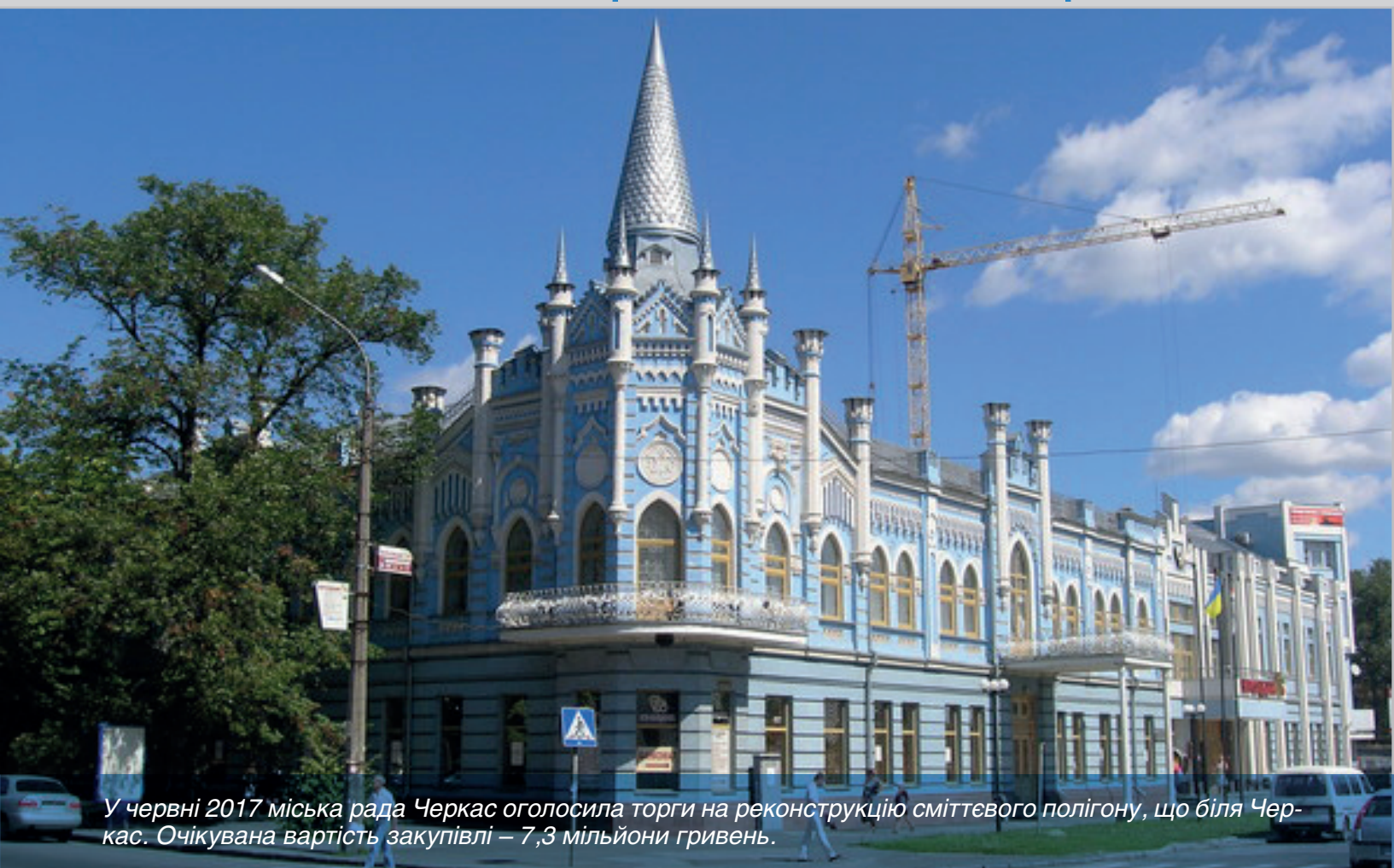
Директор компанії з Запоріжжя, пропозиція якої була неправомірно відхилена на тендері, розповіла нам, що перед подачею на тендер спілкувалась із представниками управління комунального майна.

«Як тільки ми виявили намір брати участь у цій закупівлі, до нас зателефонували з управління комунальної власності і спитали: «А як ви збираєтесь виготовляти документацію на нерухомість, якщо ми у Львові, а ви у Запоріжжі?» Таке питання мене здивувало, я пояснила, що у всіх організацій, які займаються цим видом діяльності, одна законодавча база, тому відстань навіть у тисячу кілометрів між нами не грає жодної ролі, ми виконуємо роботи в інших містах. Мова йшла про технічну документацію на 956 об'єктів. Ми планували відряджати своїх людей на місце, це не малі витрати, але все одно запропонували заявку на 60 тисяч дешевшу. Та її відхилили з надуманих причин. Таке часто трапляється по Україні, коли замовники хочуть, щоб такі роботи робили місцеві компанії», каже Дарія Кікеева, директор ТОВ «Бюро технічної інвентаризації, оформлення землі та нерухомості».

Мирослав Сімка

Черкаський сміттєвий полігон переобладнає фірма, що виграла більше 150 млн. грн бюджетних грошей

У червні 2017 міська рада Черкас оголосила торги на реконструкцію сміттового полігону, що біля Черкас. Очікувана вартість закупівлі – 7,3 мільйони гривень.

Аукціон відбувся 5 липня. У ньому взяли участь 2 підприємства – ТОВ «Черкасиміськбуд» і ТОВ «СУ № 609 Спецбуд». У торгах переміг ТОВ «Черкасиміськбуд». Воно запропонувало на 1 гривню меншу ціну, ніж конкурент – 5 499 999 грн. 24 липня із ним укладено договір на виконання робіт. Згідно з ним підприємство має відреконструювати полігон до кінця 2017 року.

«Черкасиміськбуд» належить відомому в Черкасах підприємцю Анатолію Бурському.

Раніше підприємства, пов'язані з Анатолієм Бурським, часто вигравали підряди з черкаського обласного бюджету.

Під час керівництва областю «регіонала» Сергія Тулуба ТОВ «Черкасиміськбуд» будувало на замовлення обласної влади перинаталь-

ний центр. У народі цей центр називають найвідомішим і найдорожчим довгобудом Черкащини.

Проте пізніше видатки з обласного бюджету скоротили, тому підприємству довелося шукати нові об'єкти, фінансовані вже з бюджету міста Черкаси. Загалом за час свого існування підприємство освоїло більше ніж 155 млн. грн бюджетних грошей.

ОБКЛАСТИ МІСТО ПЛИТКОЮ

20 липня у Черкасах відбулися відкриті торги на укладання тротуарів плиткою. Очікувана вартість закупівлі – майже 5,7 млн. грн. Участь в аукціоні взяли 2 підприємства – ПП «Будівельник Черкаси» і ТОВ «Лимож». Переможцем аукціону стала фірма ТОВ «Лимож». Вона запропонувала на 10 тис. грн менше ціну – 5 млн. 682 тис. грн. 1 серпня з переможцем уклали договір. Він має виконати роботи до грудня.

За останні 2 роки ТОВ «Лимож» виграло міських тендерів у Черкасах майже на 41 млн. грн. Більше, ніж половина цих грошей – це поточний ремонт доріг. Примітно, що минулого року підприємство виграло торги на 7 млн. грн на ремонт вулиці Хоменка. Але цих грошей не вистачило. Тому у червні 2017 року міська влада підписала з ТОВ «ЛИМОЖ» додаткову угоду на 3,5 млн. грн на ремонт цієї ж вулиці.

Фірма зареєстрована у травні 2010 року. Статутний капітал підприємства – 884 грн. Її засновник – Колесніченко Сергій Васильович. Він же є засновником фірми «Кол-

тех-транс», яка минулого року виграла 5 міських мільйонів на укладання тієї ж тротуарної плитки в Черкасах.

Конкурентом ТОВ «Лимож» на аукціоні була молода фірма ПП «Будівельник» зі статутним капіталом в 1 тис. грн, зареєстрована у травні минулого року.

І ЗНОВУ ПОМІЧНИК ДЕПУТАТА ОТРИМУЄ МІСЬКИЙ ПІДРЯД

У липні Черкаська міська рада оголосила торги на ремонт місцевого

палацу одружень. Очікувана вартість закупівлі – 549 тис. грн. Аукціон відбувся 27 липня. Участь у ньому взяло 2 підприємства – ТОВ «БК ЛАД» і ТОВ «Промбуд Індустрія».

1 серпня в системі «Прозорро» оголошено переможця тендеру. Ним стало ТОВ «Промбуд Індустрія», воно запропонувало майже на 100 тис. грн дешевшу ціну, ніж конкурент – 468 тис. грн.

Фірму «Промбуд Індустрія» пов'язують із депутатом черкаської міської ради від ВО «Батьківщина» Юрієм Тренкіним. Керівник «Промбуд Індустрії» Євгеній Щербина є його помічником. На сторінці Щербини у фейсбуці є чимало фотографій з Юрієм Тренкіним – як на роботі, так і на відпочинку.

Крім того, співзасновник ТОВ «Промбуд Індустрія» Віталій Горбівненко працює директором ТОВ «Авто-мастерок». Засновницею останнього є мати депутата – Людмила Тренкіна. Загалом, за менш, ніж півтора роки свого існування підприємство виграло тендерів на суму майже 17 млн. грн.

Олексій Хуторний

Одесити за два дні втратили понад 40 приміщень

26 липня відбулось пленарне засідання сесії Одеської міської ради, в ході якої одесити позбулись значної кількості об'єктів комунальної власності. Трагізму ситуації додає те, що навіть депутати достеменно не знали кому дістанеться ця нерухомість...

Підозри про недобрі наміри мерії щодо цих приміщень виникли ще за 2 дні до пленарного засідання сесії, коли список з 51 об'єкту, що виносився на приватизацію, був погоджений комісією з питань комунальної власності буквально за декілька хвилин і без будь-якого суттєвого обговорення.

Цікаво, що ця комісія наполовину складається з депутатів, обраних до міської ради за списками мерської партії «Довіряй ділам» (серед них і голова комісії **Василь Шкрібай**).

Одеські ЗМІ вже тоді забили на сполох. Особливо коли виявилось, що найбільш комерційно привабливі об'єкти відходять близьким

до міської влади людям і навіть деяким депутатам міської ради.

Так, за даними ЗМІ, нежитлову будівлю за адресою провулок Ванний 2-Б площею 81,5 м², яка знаходиться в курортній зоні міста й на відстані ста метрів від моря, викупить ФОП «Григор'єв Д.С.» для надання «побутових послуг».

Особа з такими ініціалами є депутатом Одеської міської ради від Блоку Петра Порошенка і під час сесії він заявив про наявний у нього конфлікт інтересів.

Його повне ім'я – **Григор'єв Денис Станіславович**. І особа з таким ПІБ дійсно є ФОПом.

Інше приміщення на вулиці Неделіна 82-А площею 635,8 м² відоме тим, що в ньому пожежні хотіли організувати депо. Однак замість нього, по інформації ЗМІ, має з'явитись торговий об'єкт від фірми «Софіївський-Інвест», яка входить до групи компаній «Будова» (ТОВ) давнього бізнес-партнера

ГРИГОР'ЄВ ДЕНИС СТАНИСЛАВОВИЧ

ДЕПУТАТ ОДЕСЬКОГО ГОРОДСЬКОГО РАДИОНА VII СОЗЫВА

Депутатская фракция ПАРТИИ "БЛОК ПЕТРА ПОРОШЕНКО "СОЛИДАРНОСТЬ"

Постоянная комиссия по вопросам экономической, инвестиционной политики, торговли, международных отношений и информационных технологий

Григор'єв Денис Станіславович

Григор'єв Денис Станіславович

Grigoryev Denis

Избран от Одесской городской организации партии «БЛОК ПЕТРА ПОРОШЕНКО «СОЛИДАРНОСТЬ» по территориальному округу №29

мера Одеси **Володимира Галантерника**. Це лише дані поверхневого аналізу. Звісно, що більш ретельний та ґрунтовний аналіз може дати набагато більше цікавої інформації, однак він потребує й значно більше часу. Втім, враховуючи актуальність теми, можна не сумніватись, що такий аналіз буде проведено.

Також журналістами були виявлені маніпуляції, які дозволили суттєво занижити вартість вказаних об'єктів. Зокрема, по багатьом об'єктам договори оренди були укладені відносно недавно (тобто можна говорити про те, що це так звана «орендна схема»). Так, наприклад, у випадку приватизації депутатом Денисом Григор'євим приміщення у Банному провулку, воно було здано в оренду лише 29 травня 2017 року за 1367 гривень на місяць, а вартість приміщення, яке відійде у приватну власність, за попередньою оцінкою становить 328 тис. 100 гривень (приблизно \$12,5 тис.).

Ще 13 приміщень були розбиті навпіл і виглядають у списку 26-ма об'єктами. Це дозволяє орендарам значно заощаджувати кошти, оскільки у разі придбання цілісної будівлі вони мали б купувати також земельну ділянку під нею. Тобто, в результаті такої махінації міський бюджет недоотримав значну частину доходів. Загалом, представники ЗМІ виявили, що комунальна власність в Одесі продається в 3–6 разів дешевше, ніж на ринку.

Цікаво, що того ж дня питання розширення переліку об'єктів, що підлягають приватизації або іншому відчуженню, розглядалось ще однією депутатською комісією – з питань законності. Але присутня на засіданні директорка юридичного департаменту **Інна Поповська** не наважилась закликати депутатів затвердити його, оскільки, за її словами, цей проект рішення «ніхто не бачив, а відповідно, затверджувати його чи не затверджувати було б некоректно». В результаті було прийнято рішення перенести розгляд цього питання на наступний день.

При цьому депутат **Ганна Позднякова** (Об'єднання «Самопоміч») закликала своїх колег взагалі скасувати розгляд цього питання, оскільки навіть за добу розібратися у всіх тонкощах списку відчуження комунальної власності практично неможливо. Однак вони цю пропозицію проігнорували.

Наступного дня на погоджувальній раді (за день до пленарного засідання) **Ганна Позднякова** заявила, що документи по всім приміщенням з'явилися лише напередодні, і лише на їхнє прочитання вона витратила близько 40 хвилин. Відповідно вона мала сумніви щодо того, що депутати встигли в повній мірі ознайомитися з усіма документами на ці приміщен-

ня. Тим більше, що це було не єдине питання пленарного засідання сесії.

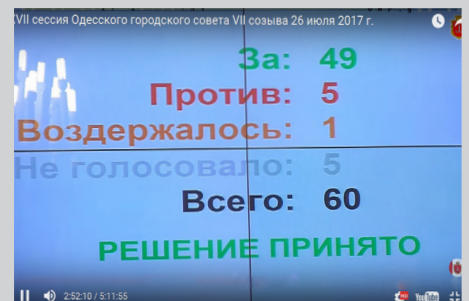
Втім переважна більшість її колег в дискусію не вступили і підтримали внесення проекту рішення на розгляд сесії. Проти висловилися лише **Вадим Терещук**, **Ганна Позднякова** та **Олександр Аміці** (Об'єднання «Самопоміч»), **Лілія Леонідова** (БПП) та **Олексій Єреміца** (Опозиційний Блок).

Коли ж наступного дня відбулось пленарне засідання сесії, то виявилось, що на сесію винесено значно більше питань, ніж було опубліковано за 20 робочих днів. На жаль, для Одеси це стало звичною ситуацією – майже щоразу опублікований на сайті мерії порядок денний сесії значно коротший від того, який роздається у день пленарного засідання. Це є порушенням вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації» та регламенту Одеської міської ради, частина 16 статті 24 якого чітко зазначає: *«Проекти рішень, інші документи й матеріали з питань, які внесені до проекту порядку денного сесії, доводяться до інформації депутатів та постійних комісій не пізніше, ніж за 10 днів до пленарного засідання ради»*. Однак в мерії чомусь не особливо зважають на такі порушення.

Це не кажучи про те, що депутати Одеської міської ради й так зловживають своїм правом внесення з голосу нових проектів рішень до порядку денного. В тому числі й досить важливих, зокрема щодо землі та комунальної власності. Так, за статистикою, в середньому на одній сесії з голосу депутатами вносяться десятки проектів рішень, які в основному стосуються земельних правовідносин, комунальної власності та містобудування.

Тим не менш, коли на сесії почав розглядатися проект рішення щодо приватизації об'єктів комунальної власності, то лише п'ятеро депутатів міської ради відмовилися голосувати за їх продаж через неможливість завчасно ознайомитися з документами. Ще двоє (**Денис Григор'єв** від БПП та **Антоніна Наконечна** від «Довіряй ділам») оголосили про наявний у них конфлікт інтересів і про те, що вони не будуть голосувати.

Після завершення обговорення 49 депутатів проголосували «за», 5 – «проти», а один – утримався. Таким чином, більшістю голосів рішення № 2272-VII було прийнято, а одесити втратили 42 приміщення.

Цікаво, що на цій же сесії розглядалися зміни до регламенту Одеської міської ради, які б не дозволяли виносити з голосу питання, що стосуються земельних та містобудівельних питань. Приводом для подібної ініціативи стало те, що на XVI сесію, яка відбулася 14 червня 2017 року, з порушенням термінів, встановленим Регламентом, було внесено близько 150 проектів рішень. Незважаючи на те, що в проектах рішень, внесених під час засідання «з голосу», неможливо розібратися фізично, вони успішно приймаються і зрештою реалізуються. Однак депутати більшістю голосів такі зміни не підтримали.

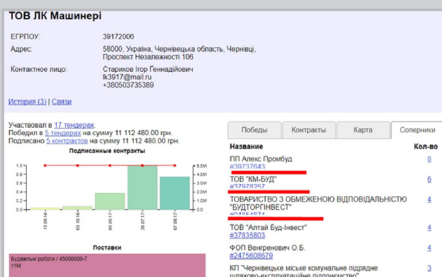
Ярослав Католик

Чернівці: де «закопають» ще 5 млн. бюджетних гривень?

26 липня 2017 року виконком Чернівецької міської ради уклав договір з ТОВ «ЛК Машинері» на реконструкцію дороги на від буд.№ 29 до буд.№ 30 на вул. Б. Хмельницького та від буд.№ 5 до вул. Л. Толстого. Під час проведення закупівлі було застосовано переговорну процедуру, адже виконком двічі відміняв тендер через відсутність достатньої кількості учасників торгів.

Для довідки:

За останній рік ТОВ «ЛК Машинері» підписало контрактів на суму понад 11 млн. грн і це тільки з департаментом ЖКГ та виконкомом Чернівецької міськради. Головними конкурентами на тендерах у ТОВ «ЛК Машинері» найчастіше виступали: ПП Алекс Промбуд, ТОВ «КМ-БУД» та ТОВ «Будторгінвест».

КАЗУС ВУЛИЦІ Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Історія ремонту важливої «артерії» міста розпочалася далекого 2010 року. Як розповідає Аркадій Береза, голова вуличного комітету по вул. Б. Хмельницького, ремонт розпочинався із заміни мереж: газової, водопостачальної та зливо-

во-каналізаційної. У 2013 році роботи по заміні підземних комунікацій було завершено. У цьому ж році ТОВ «Торговий дім Укрвотрресурс» виграв тендер на заміну зливово-каналізаційної системи і вулицю знову частково розрили. Після проведення ремонту комунальники почали бити на сполох, адже було виявлено неякісну засипку.

У серпні 2015 року було проведено судову будівельно-технічну експер-

тизу та встановлено, що посадові особи ТОВ «Торговий дім Укрвотрресурс» вступили у злочинну змову із посадовими особами Департаменту ЖКГ та підписали сфабриковані акти виконаних робіт та довідки про їх вартість на суму 152 тис. грн., які фактично привласнили.

«ПРОВАЛЬНИЙ» ТЕНДЕР

В листопаді 2014 року департамент ЖКГ уклав угоду на 10,

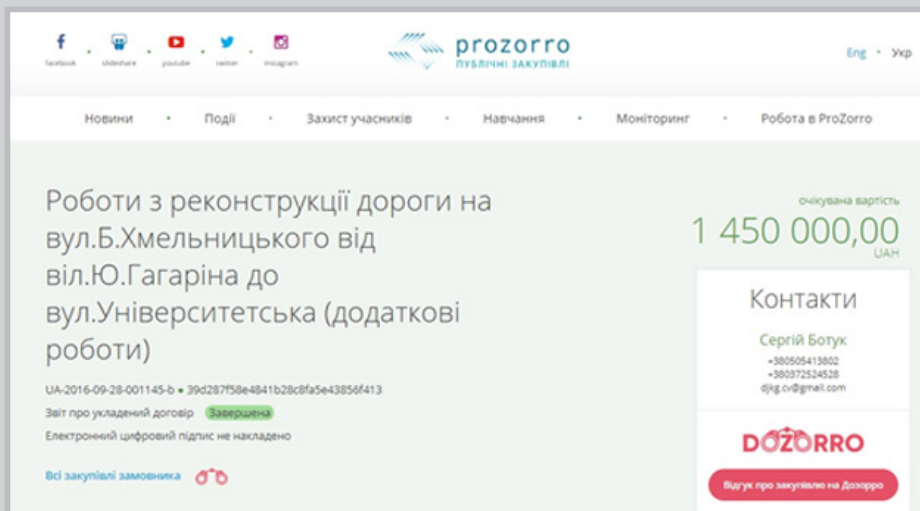
Фото: Молодий Буковинець

28 млн. грн з ТОВ «ВБП «Укргаз-комплект» на реконструкцію дороги вул. Б. Хмельницького. Та не тут то було! Через несвоєчасне виконання робіт мерія розриває контракт. А фірма, заснована регіоналом на пару з кіпрським офшором, подала в суд, адже мерія не тільки одноосібно розірвала договір, а й не виплатила 4 мільйони гривень авансу. Сварки та чвари, а вулиця знову залишилася без ремонту на декілька місяців.

«ГРОШОВИЙ» 2015-Й РІК

Березень 2015 року став багатообіцяючим. Мерія знову оголошує тендер на ремонт вулиці. Ціна питання зростає на декілька мільйонів. Торги виграє пропозиція МісьШЕПу, яке запропонувало відремонтувати вулицю за 14 499 688 грн.

Як підкреслив заступник директора департаменту ЖКГ Алік Ротарь у 2015 році, чотири із шести пропозицій були відхилені через невідповідність представленої документації. Відтак, розглядались пропозиції міськШЕПу та ТОВ «Євродор» (Миколаївська область). Пропозиція міськШЕПу була набагато дешевшою. Тому вони і перемогли.

Та і тут не все так просто. В середині 2016 року мерія укладає додаткові угоди з МіськШЕПом на суму майже 2 млн. грн. Загальна вартість робіт перевищує таку низьку цінову пропозицію на торгах у березні 2015 року.

А ЩО ТАМ З ПРОЗОРІСТЮ?

На сайті Чернівецької міської ради навіть створили окрему вкладку «Ремонт вул. Б. Хмельницького» з інформацією про план робіт, громадський контроль та тендерні закупівлі. Та ба, останнє оновлення розділу відбулося аж два роки тому.

Тому не дивно, що згідно рейтингу прозорості, який склав Міжнародний центр перспективних досліджень, Чернівці знаходяться на 12 місці серед 50 досліджуваних міст. Є куди рости.

ЩО ОЧІКУВАТИ?

Згідно договору з ТОВ «ЛК Машинері», ремонт вул. Б. Хмельницького має завершитися до 1 жовтня 2017 року. Чи скінчиться майже десятирічна епопея із «закопування» близько 20 млн. грн платників податків у 2017 році – побачимо вже зовсім скоро.

Максим Волошин

Деякі питання стосовно досягнення прозорості місцевого бюджету

Цикл публікацій з питань досягнення прозорості місцевих бюджетів

На містах вже розпочалася робота з підготовки проєктів місцевих бюджетів на наступний рік.

Сьогодні розглянемо питання щодо дотримання органами місцевої влади процедури формування проєкту місцевого бюджету та щодо можливостей збільшення надходжень до місцевих бюджетів.

Порядок складання проєктів місцевих бюджетів унормовано ст. 75 Бюджетного кодексу України (далі – БКУ).

Відповідно до БКУ прийняття бюджетів на місцевому рівні є **незалежним** від затвердження державного бюджету.

Процес складання місцевих бюджетів **починається** ще **до подання** до Верховної Ради України проєкту Закону про Державний

«Вісник регіональної прозорості», розроблено в рамках реалізації проєкту «Транспарентність, фінансове здоров'я та конкурентоспроможність місцевого самоврядування в Україні», що реалізується МЦПД та словацькою недержавною неприбутковою організацією INEKO за фінансової підтримки Посольства США в Україні

бюджет України на відповідний рік для розгляду у першому читанні.

За цей час місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування здійснюють аналіз виконання місцевих бюджетів за попередні бюджетні періоди, проводять консультації з Міністерством фінансів України та іншими центральними органами виконавчої влади, розробляють і доводять до головних розпорядників бюджетних коштів інструкції з підготовки бюджетних запитів та здійснюють прогнози розрахунки до проектів місцевих бюджетів.

Підставою для здійснення необхідних розрахунків є лист Міністерства фінансів України щодо особливостей складання розрахунків до проектів місцевих бюджетів, який надходить з Міністерства фінансів України до місцевих державних адміністрацій та виконавчих органів відповідних місцевих рад.

Саме в цьому листі Мінфін (згідно із ч. 1 ст. 75 БКУ) доводить:

- ⊙ інформацію щодо організаційно-методологічних вимог до складання проектів місцевих бюджетів;
- ⊙ прогнози показники основних соціальних гарантій;
- ⊙ прогнози обсяги міжбюджетних трансфертів;
- ⊙ особливості здійснення розрахунків міжбюджетних трансфертів на плановий рік.

Особливості складання розрахунків до проектів місцевих бюджетів на 2018–2020 роки Міністерство фінансів довело місцевим державним

адміністраціям та виконавчим органам відповідних місцевих рад 02.08.2017 року.

Для забезпечення якісного складання бюджетних запитів Міністерство фінансів України розробило **Типові форми бюджетних запитів**, які затверджені наказом Мінфіну від 17.07.2015 р. № 648, та **Типову інструкцію** із заповнення бюджетних запитів для підготовки проекту місцевого бюджету на плановий рік з використанням програмно-цільового методу, яка визначає основні вимоги до заповнення бюджетного запиту.

Місцевий фінансовий орган відповідно до ст. 34 БКУ згідно з типовими документами та з урахуванням особливостей складання проектів місцевих бюджетів **доводить (листом) до головних розпорядників бюджетних коштів Інструкцію з підготовки бюджетних запитів**, до якої додаються їх форми.

Головні розпорядники бюджетних коштів **організують розроблення бюджетних запитів** для подання місцевим фінансовим органам в терміни та порядку, встановлені цими органами та відповідають за їх якість і достовірність.

Бюджетний запит є документом, що слугує основою для складання проекту місцевого бюджету на плановий та прогнозні бюджетні періоди.

Його мета – чітке обґрунтування потреби в бюджетних ресурсах на реалізацію програми та їх збалансування з запланованим максимально можливим соціально-економічним результатом.

Зокрема у запиті має міститися:

- ⊙ чітке формулювання основної мети діяльності, цілей та завдань

головного розпорядника, що спрямовані на досягнення стратегічних цілей соціально-економічного розвитку та визначені планами його діяльності на середньострокову перспективу;

- ⊙ розподіл головним розпорядником обсягів видатків бюджету на плановий рік та складання прогнозу видатків бюджету на наступні за плановим два роки в розрізі бюджетних програм та відповідальних виконавців.

При заповненні бюджетних запитів **місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування мають сформувати середньостроковий прогноз видатків.**

*14 червня 2017 р.
Розпорядженням № 411-р
Кабінет Міністрів України
схвалив проект Основних
напрямів бюджетної
політики на 2018–2020
роки.*

Цей базовий документ для формування державного та місцевих бюджетів у 2017 році вперше розробляється за новою методологією (строком на 3 роки) – на виконання широко анонсованої Урядом, а раніше Міністерством фінансів України, **передбачуваності** макроекономічної та бюджетної політики на середньострокову перспективу.

Дуже хочеться сподіватися, що це буде дійсно якісний та прийнятний документ, виконання положень якого дотримуватимуться як Кабінет Міністрів, так і Верховна Рада України при формуванні проекту бюджету на 2018 рік та прогнозних показників на 2019–2020 роки.

У такому випадку місцеві бюджети, нарешті, зможуть отримати

стабільність податкової політики та своє зрозуміле забезпечення міжбюджетних відносин.

Адже визначальною перепорою для впровадження **середньострокового планування на рівні місцевих бюджетів** дотепер була відсутність нормативно-правового підґрунтя **для здійснення середньострокового планування міжбюджетних відносин.**

Так, у чинних нормативно-правових актах мова іде переважно про середньострокове планування державного бюджету України або місцевих бюджетів і практично зігноровані аспекти **середньострокового планування міжбюджетних відносин.** У той сам час таке планування не менш важливе для місцевих бюджетів, оскільки є визначальним для встановлення стабільності їх відносин з державним бюджетом України, а значить від нього залежить і можливість планування власного розвитку на середньострокову перспективу.

Вперше пропоновані на три роки **стелі до міжбюджетних трансфертів** можуть бути орієнтиром місцевим органам влади для перспективного планування місцевих бюджетів.

На рівні засад функціонування бюджетної системи держави в БКУ задекларовано **дотримання принципу ефективності**, згідно з яким при складанні та виконанні бюджетів учасники бюджетного процесу мають прагнути досягнення запланованих цілей та максимального результату при використанні визначеного бюджетом обсягу коштів.

Норми Бюджетного кодексу України **зобов'язують до аналізу ефективності використання бюджетних коштів при складанні**

як Державного бюджету України, так і **місцевих бюджетів.** Зокрема, до повноважень місцевих фінансових органів віднесено **аналіз бюджетних запитів**, що є умовою включення таких запитів до пропозиції проекту місцевого бюджету.

За результатами аналізу бюджетного запиту керівник місцевого фінансового органу **приймає рішення** про включення бюджетного запиту до пропозиції проекту місцевого бюджету (ч. 5 ст. 75 БКУ). У разі надання необґрунтованих бюджетних запитів або заповнених з порушенням вимог Інструкції, розробленої місцевим фінансовим органом, видатки за відповідними бюджетними програмами **можуть не включатися** до проекту бюджету.

Отже сьогодні особливих підстав нарікати на Уряд у місцевої влади немає.

Натомість, в умовах децентралізації влади є велика **відповідальність**, у першу чергу місцевих очільників, за формування та прийняття якісного бюджету відповідних громад на наступний бюджетний період.

Бюджетний кодекс України наводить поняття бюджету саме **як плану формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій**, які здійснюються **органами місцевого самоврядування** протягом бюджетного періоду.

І від того, наскільки якісним та ефективним буде цей план залежить, як будуть **забезпечені найважливіші потреби громадян** у наступних бюджетних періодах.

Проект рішення про місцевий бюджет на 2018–2020 роки, крім

інших матеріалів, що до нього додаються в обов'язковому порядку згідно до ст. 76 БКУ, має **містити:**

- ✓ прогноз показників відповідного бюджету за основними видами доходів, видатків та фінансування;
- ✓ показники видатків, необхідні для завершення проектів, що враховані в бюджеті, за умови, якщо реалізація проекту триває більше одного бюджетного періоду;
- ✓ перелік інвестиційних програм на наступний бюджетний період та на наступні за ним два бюджетних періоди.

Органи місцевого рівня, відповідальні за складання бюджету та бюджетного прогнозу, повинні бути свідомими того, що **прогнозні розрахунки** до проектів місцевих бюджетів **тісно пов'язані з показниками соціально-економічного розвитку** відповідних територій та відповідними **програмами** соціально-економічного та культурного розвитку, а **система показників**, які формують прогноз соціально-економічного розвитку відповідної території, визначається на основі **виявлення основних тенденцій** та соціально-економічного стану відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

Одним із **важливих фінансових інструментів місцевого соціально-економічного розвитку** залишається формування у складі місцевих бюджетів **бюджету розвитку**, оскільки відповідно до ст. 71 БКУ всі капітальні видатки місцевих бюджетів (як пов'язані із розширенням відтворення, так і не пов'язані), мають здійснюватися **виключно** з бюджету розвитку. Відтак місцеві органи влади

на етапі складання прогнозу відповідного місцевого бюджету повинні бути свідомими того, що джерелом наповнення бюджету розвитку мають бути не лише кошти, що будуть передані із загального фонду місцевого бюджету, а і попрацювати над залученням з інших джерел, у першу чергу **інвестицій, грантових коштів** тощо.

Щодо **прогнозування доходів загального фонду місцевого бюджету** важливо пам'ятати:

- ☑ для розрахунку планових надходжень **податку з доходів фізичних осіб (ПДФО)** на відповідний рік спочатку необхідно чітко визначитися із плановим фондом заробітної плати робітників, службовців, працівників всіх установ та підприємств, галузі сільського господарства, враховуючи показники минулих років та основні чинники зростання фонду оплати праці, такі як підвищення мінімальної заробітної плати тощо;
- ☑ прогноз надходжень **податку з доходів громадян, які займаються підприємницькою діяльністю**, може бути здійснений, виходячи з тенденції, яка склалася в останні періоди;
- ☑ для розрахунку планових надходжень **земельного податку** необхідно враховувати зміни всіх факторів, які впливають на його величину: дані державного земельного кадастру (реєстрація права власності, права користування землею та договорів на оренду землі); облік кіль-

кості та якості земель; зонування територій населених пунктів; нормативна та грошова оцінка земель. Сума земельного податку для кожного землевласника та землекористувача обчислюється шляхом множення площ земельних ділянок, земельних часток (паїв), що підлягають оподаткуванню, на визначені ставки земельного податку окремо для різних категорій земель. **Резервами надходжень земельного податку** можуть бути наявність заборгованості, неправильне визначення площі земельної ділянки, неефективне використання земель тощо;

- ☑ **податком на нерухомість** оподатковується як житлова нерухомість (квартира, будинок), так і нежитлова нерухомість, в тому числі й господарські будівлі (сарай, хліви, гаражі, літні кухні, майстерні, вбиральні, погребі, тощо). Отже, база оподаткування податком – це загальна площа об'єкта житлової та нежитлової нерухомості, в тому числі його часток.

Слід звернути увагу на те, що плата за користування дає змогу напряму покрити витрати на надання місцевих послуг.

При цьому, місцева влада може **визначати ставку** земельного податку, податку на нерухоме майно, плату за реєстрацію суб'єкта господарської діяльності а та-

кож має право **визначати пільги** зі сплати цих податків, включаючи повне звільнення від них. При цьому виникає багато чинників, що можуть впливати на рішення місцевого органу влади, у т.ч. і особисті відносини і без посилення зацікавленості місцевого органу влади та громадян у залученні якомога більше самостійних ресурсів, наповнення бюджету громади не відбудеться.

Тобто, необхідно **дуже виважено підходити до визначення ставок**, а особливо **до надання пільг** в оподаткуванні, пам'ятаючи, що володіння землею, нерухомістю, транспортними засобами вже є ознакою певного рівня доходів (особливо при наданні пільги з податку на нерухомість для фізичних осіб – враховувати їх майновий стан та рівень доходів).

І нарешті, для ефективного планування дохідної частини місцевих бюджетів та реальних можливостей її розширення, органам місцевої влади потрібно **співпрацювати з фіскальними органами** з питань: визначення кількості осіб, що сплачують податки; розміру їх нарахувань; забезпечення своєчасного і повного виконання платниками податків своїх податкових зобов'язань; рівня добровільного виконання платниками вимог податкового законодавства; вивчення стану платіжної дисципліни; виявлення та залучення до сплати роботодавців та громадян з метою попередження виплати заробітної плати в «конвертах» тощо.

Тетяна Овчаренко

Дана публікація підготовлена експертами Міжнародного центру перспективних досліджень в рамках проекту: «Транспарентність, фінансове здоров'я та конкурентоспроможність місцевого самоврядування в Україні», що реалізується МЦПД та словацькою недержавною неприбутковою організацією INEKO за фінансової підтримки Посольства США в Україні.

Над випуском працювали: **В. Поворозник, І. Степанова**

©2017 Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД).

У разі цитування обов'язкове посилання на МЦПД.